

Když Žižkov kurýrovali hasiči

15.03.2024

Jako první velký špitál sloužila místním obyvatelům vinohradská nemocnice. Zdravotní péči jim ale poskytovali taky praktikové nebo — členové požárního sboru.

Je úterý 1. března před 120 lety a Erazim Vlasák, skvělý chirurg, lékař a taky novinář, se vydává na dopolední vizitu. Je mu 40 let, je hvězdou českého lékařství, a to do té míry, že se před několika měsíci stal prvním primářem nové vinohradské nemocnice. Vlasák nejen uzdravuje, ale v několika spolicích taky sdružuje doktory, navíc publikuje v Časopisu lékařů českých a v Národních listech. To úterý se ale věnuje pacientům. Vedle chirurgie se zaměřuje i na velmi rozšířenou tuberkulózu, dokonce se významně zasloužil o založení specializovaného sanatoria na Pleši u Dobříše. Po vizitě se chce primář zastavit u kolegů a potom si trochu odpočinout. Na lékařskou poradu už ale nedorazí — na vrcholu sil ho přímo v nemocnici sklátila mozková mrtvice.

Smrt šikovného a k tomu mladého lékaře je pro nejmodernější pražský špitál obrovskou ztrátou. Na starost tu měl totiž 103 lůžek. Za vznikem ústavu, který otevřel teprve 11. května 1902, stál nárůst počtu obyvatel Žižkova i sousedních Královských Vinohrad. Spolu s ním se zvyšovaly nároky na zdravotní péči, a tak v létě 1897 zastupitelé obou čtvrtí rozhodli o výstavbě společného zařízení.

Kam ho ale umístit, aby stálo na pomezí? Volba padla na usedlost Horní Stromka a její rozlehlé polnosti. Statek šel k zemi a za tři roky už na stejném pozemku stály dvě chirurgická oddělení a interna.

V roce 1905 začali ve Všeobecné veřejné nemocnici císaře a krále Františka Josefa I. okresu vinohradského a žižkovského, jak zněl oficiální název, přijímat i pacienty ze sousedních okresů. Ti sem ale kvůli moderním pavilonům, vybavení a především kvalitní péči docházeli už dřív. V roce 1910 vznikl infekční pavilon a kapacita nemocnice vrostla na 328 lůžek.

Rozvoj zastavila první světová válka, kdy nemocnice sloužila hlavně zraněným z fronty. K překonání těžkostí poválečných let byla začátkem roku 1922 převedena pod stát. Tím byl nastartován rozvoj a brzy zahájil provoz nový infekční pavilon. Následovalo ORL a v roce 1936 ještě chirurgický pavilon H s 214 lůžky. Dnes už má nemocnice kolem 1 500 zaměstnanců, 1 300 lůžek a ročně ošetří 4 000 pacientů.

Svůj systém zdravotní péče měl ale Žižkov dávno před vinohradskou nemocnicí. V roce 1890, kdy tu žilo už 41 000 obyvatel, nad nimi držela dozor stálá zdravotní komise. Pro její potřeby byla čtvrť rozdělena na pět obvodů, v nichž zdravotní a chudinskou službu vykonávali městští lékaři. Spolu s nimi tu působilo 13 praktiků, dva zubaři, jeden ušní specialista a 65 porodních babiček. Několik malých špitálů zřizovala obec taky s podporou soukromníků a izolovala v nich zejména pacienty s infekčními chorobami. Jedna z budov měla adresu Olšany 5 a stála na západní straně vrchu sv. Kříže. Byť byla roku 1860 přestavěna na zámeček barona Neuperka, už o šest let později sloužila během epidemie cholery jako špitál pro nakažené — jejich hlavním lékem byla černá káva a bezový odvar. Další zařízení stálo na začátku 20. století na konci Harantovy, dnešní Roháčovy ulice. Bylo označeno jako Olšanská nemocnice, majitelem byla žižkovská obec a sloužilo pro léčbu infekcí. Budova ale překážela další výstavbě, a tak byla zbořena.

O nemocné se starali taky žižkovští hasiči. Byli totiž vyučeni k poskytování první pomoci v případech mimořádných událostí. Jejich sbor sídlil v obecním dvoře v Chelčického ulici. Dům zároveň sloužil k izolaci nemocných s infekčními nemocemi i jako dezinfekční stanice. U jednotky působil jeden profesionální lékař a deset obecních zřízenců. K dispozici měli ambulanční vůz, kterým převáželi pacienty do veřejných nemocnic.

Galerie

4 fotografie

